

D-Tek Bilgi Merkezi

Yapay Zekâ Sistemleri Yönetişimi Uzmanı

Prof. Dr. Diler Aslan

D-Tek Teknoloji Geliştirme, Üretim, Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd. Şti.

Yayın tarihi	30.08.2026
Son güncelleme	30.08.2026
Doküman sürüm	00

Telif ve kullanım koşulları

© 2026 D-Tek Teknoloji Geliştirme, Üretim, Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd. Şti. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek bilimsel ve eğitsel amaçlarla alıntı yapılabilir. Bu dokümanın tamamı, D-Tek'in yazılı izni olmaksızın kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz veya dağıtılamaz.

Yapay Zeka Sistemleri Yönetişimi Uzmanı

Prof. Dr. Diler Aslan

30.08.2026

İçindekiler

Temel görevi	2
Başlıca sorumlulukları	3
1. Yönetişim yapısını kurmak	3
2. YZ envanterini gözetmek	3
3. Risk ve etki değerlendirmelerini koordine etmek	3
4. Mevzuat ve standartları izlemek	3
5. Yaşam döngüsü gözetimini sağlamak	4
6. Şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak	4
7. Güvence ve iyileştirmeyi koordine etmek	4
Sahip olması gereken yetkinlikler	4
Tıbbi laboratuvardaki karşılığı	5
ISO/IEC 42001'deki karşılığı	5
Kısa Görev tanımı	6

Yapay Zekâ Yönetişimi Uzmanı (AI Governance Specialist), Daha açık biçimiyle **Yapay Zekâ Sistemleri Yönetişimi Uzmanı** olarak adlandırılabilir.

Yapay Zekâ Yönetişimi Uzmanı; kuruluşun geliştirdiği, tedarik ettiği veya kullandığı yapay zekâ sistemlerinin kurumsal amaçlara, yasal düzenlemelere, etik ilkelere ve kabul edilen risk sınırlarına uygun biçimde kullanılmasını sağlayan yönetim yapısını kuran, işlemlerini izleyen ve karar organlarına güvence sağlayan uzmandır.

Bu kişi genellikle modeli geliştiren teknik uzman değildir. Teknik, klinik, hukuki, etik ve yönetsel değerlendirmeler arasında bağlantı kurar.

Temel görevi

Uzmanın temel görevi şu soruların kurumsal düzeyde yanıtlanmasını sağlamaktır:

- Kuruluş hangi YZ sistemlerini kullanıyor?

- Bu sistemlerin sahibi ve sorumlusu kim?
- Sistem hangi amaçla kullanılabilir?
- Hangi kullanımlar yasaktır?
- Riskleri ve etkileri kim değerlendirir?
- Kullanıma alma kararını kim verir?
- İnsan gözetimi nasıl sağlanır?
- Hatalı bir sonuçtan kim sorumludur?
- Performans bozulursa ne yapılır?
- Olaylar kime bildirilir?
- Sistem ne zaman durdurulur veya kullanımdan kaldırılır?

Başlıca sorumlulukları

1. Yönetişim yapısını kurmak

- YZ politikası ve yönetim çerçevesini hazırlamak
- YZ yönetim kurulunun çalışma esaslarını tanımlamak
- Görev, yetki ve sorumlulukları belirlemek
- Karar ve üst yönetime taşıma ölçütlerini oluşturmak
- YZ yönetişimini mevcut kalite ve risk yönetimiyle bütünleştirmek

2. YZ envanterini gözetmek

- Kullanılan ve planlanan YZ sistemlerini belirlemek
- Sistem sahibi, kullanım amacı ve risk düzeyini kaydetmek
- Onay, koşullu kullanım, askıya alma ve sonlandırma durumlarını izlemek
- Kuruluş dışında, kontrolsüz kullanılan “gölge YZ” uygulamalarını belirlemek

3. Risk ve etki değerlendirmelerini koordine etmek

- YZ risk değerlendirme yöntemini oluşturmak
- Etki değerlendirmelerinin yapılmasını sağlamak
- Hasta güvenliği, hakkaniyet, mahremiyet ve insan özerkliği değerlendirmeye katmak
- Artık riskin yetkili kişiler tarafından kabul edilmesini sağlamak
- Yüksek riskleri ilgili karar organına taşımak

4. Mevzuat ve standartları izlemek

- YZ ile ilgili mevzuatı takip etmek
- ISO/IEC 42001 ve ilişkili standartlarla uyumu değerlendirmek
- Tıbbi cihaz, kişisel veri, bilgi güvenliği ve mesleki sorumluluk hükümlerini ilişkilendirmek

- Yasal değişikliklerin politika ve süreçlere aktarılmasını sağlamak

5. Yaşam döngüsü gözetimini sağlamak

Uzman geliştirme veya doğrulama çalışmalarını tek başına yürütmez; ancak bunların uygun biçimde yapıldığını ve karar için yeterli kanıt üretildiğini gözetir:

- Gereksinimlerin tanımlanması
- Tasarım ve geliştirme
- Teknik doğrulama
- Klinik/laboratuvar geçerli kılma
- Kullanıma alma
- Canlı kullanım ve izleme
- Değişiklik
- Yeniden doğrulama
- Askıya alma ve kullanımdan kaldırma

6. Şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak

- Kararların ve gerekçelerinin kaydedilmesini sağlamak
- Kullanıcı ve hastaların bilgilendirilme koşullarını belirlemek
- İtiraz, şikâyet ve yeniden değerlendirme yollarını oluşturmak
- İnsan müdahalelerinin ve önemli sistem olaylarının kaydedilmesini sağlamak
- Üst yönetime yönetim performansı hakkında rapor sunmak

7. Güvence ve iyileştirmeyi koordine etmek

- YZ'ye özgü APG'leri izlemek
- İç tetkik programına YZ yönetişimini dahil etmek
- Olay ve uygunsuzluk eğilimlerini değerlendirmek
- Düzeltici faaliyetlerin etkinliğini izlemek
- Yönetimin gözden geçirmesi için rapor hazırlamak
- Yönetişim sisteminin sürekli iyileştirilmesini sağlamak

Sahip olması gereken yetkinlikler

AI Governance Specialist'in her alanda ileri teknik uzman olması beklenmez. Ancak aşağıdaki konularda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalıdır:

Yetkinlik alanı	Beklenen bilgi
YZ sistemleri	Model, veri, algoritma, eğitim, doğrulama, sapma ve performans kavramları
Yönetişim	Politika, yetki, hesap verebilirlik, kurul ve karar mekanizmaları

Risk yönetimi	Risk belirleme, analiz, değerlendirme, işleme ve artık risk
Etki değerlendirilmesi	Bireyler, gruplar, toplum ve kuruluş üzerindeki etkiler
Etik	Hakkaniyet, insan özerkliği, şeffaflık, zarar vermeme ve hesap verebilirlik
Mevzuat	YZ, kişisel veri, tıbbi cihaz ve sektörel düzenlemeler
Yönetim sistemleri	ISO/IEC 42001, ISO 15189 ve ilişkili standartlar
Veri yönetimi	Veri kalitesi, kökeni, temsil gücü, gizlilik ve erişim
Güvence	Doğrulama, geçerli kılma, iç tetkik, izleme ve kanıt değerlendirme
İletişim	Teknik, klinik, hukuki ve yönetsel ekipler arasında iletişim

Uluslararası Mahremiyet Profesyonelleri Birliği'nin (IAPP: *International Association of Privacy Professionals*) yeterlilik çerçevesi de YZ sistemleri, sorumlu YZ ilkeleri, hukuki düzenlemeler, yaşam döngüsü, risk yönetimi ve yönetişimin uygulanmasını temel bilgi alanları olarak tanımlar¹.

Tıbbi laboratuvaradaki karşılığı

Tıbbi laboratuvarlarda bu uzman:

- laboratuvar uzmanı,
- kalite yöneticisi,
- bilgi teknolojisi uzmanı,
- veri güvenliği sorumlusu,
- hukuk/mevzuat uzmanı,
- tedarikçi ve üretici

arasında koordinasyon sağlar.

Ancak şu görevleri üstlenmez:

- Klinik kararın nihai sorumluluğunu laboratuvar uzmanından devralmaz.
- Model geliştiricinin teknik sorumluluğunu üstlenmez.
- Kalite yöneticisinin bütün görevlerinin yerine geçmez.
- Kişisel veri veya bilgi güvenliği sorumlularının yasal görevlerini devralmaz.
- YZ sisteminin güvenli olduğuna tek başına karar vermez.

ISO/IEC 42001'deki karşılığı

ISO/IEC 42001, “**AI Governance Specialist atanmalıdır**” şeklinde belirli bir unvan zorunluluğu getirmez. Standart:

- görevlerin ve yetkilerin tanımlanmasını,

¹ <https://iapp.org/certify/aigp>

- sorumlulukların tahsis edilmesini,
- gerekli yetkinliğin sağlanmasını,
- risk ve etkilerin yönetilmesini,
- performansın değerlendirilmesini

ister.

Dolayısıyla kuruluş bu sorumlulukları:

- bir **YZ Yönetişimi Uzmanına**,
- mevcut kalite yöneticisine,
- disiplinler arası bir kurula,
- birkaç görev sahibi arasında oluşturulan yapıya

verebilir. Ancak görev kapsamı açısından yetkinliğinin kanıtlanması gerekir.

NIST AI RMF de YZ risklerinin belirlenmesi, ölçülmesi ve yönetilmesine ilişkin görev, sorumluluk ve iletişim yollarının açıkça tanımlanmasını ister².

Kısa Görev tanımı

Yapay Zekâ Sistemleri Yönetişimi Uzmanı, kuruluşun geliştirdiği, tedarik ettiği ve kullandığı YZ sistemlerine ilişkin politika, görev, yetki, karar, risk, etki, insan gözetimi, şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının oluşturulmasını ve izlenmesini koordine eder. YZ sistemlerinin mevzuata, standartlara, kuruluşun değerlerine ve kabul edilen risk sınırlarına uygunluğunu değerlendirir; yönetim kuruluna ve üst yönetime karar desteği ve güvence bilgisi sağlar.

Yapay zekâ kullanımına ilişkin açıklama: Bu çalışmanın yapılandırılmasında ve ilk taslağının hazırlanmasında OpenAI ChatGPT'den yararlanılmıştır. İçerik, özgün kaynaklar esas alınarak yazar tarafından doğrulanmış ve düzeltilmiş; çalışmanın son biçimi yazar tarafından verilmiştir.

Yazar hakkında

Prof. Dr. Diler Aslan, tıbbi biyokimya, tıbbi laboratuvar yönetimi, laboratuvar verilerinin yönetimi ve kalite sistemleri alanlarında uzun yıllar akademik ve uygulamalı çalışmalar yürütmüş; çeşitli kurumsal yöneticilik görevlerinde bulunmuştur. FORTRAN II Programlama Dili (1972), ANKUZEM E-Eğitimci (2013), UKAS ISO/IEC 42001 Yapay Zekâ Yönetim Sistemleri Farkındalık (2025) ve ADLM Tıbbi Laboratuvarlarda Veri Bilimi (2026) eğitimlerini tamamlamıştır. Dijital sağlık, veri kalitesi, yapay zekâ yönetimi ve tıbbi laboratuvarlarda kalite yönetimi alanlarında eğitim ve danışmanlık çalışmalarını sürdürmektedir. ORCID: 0000-0003-4907-9445

² <https://airc.nist.gov/airmf-resources/airmf/5-sec-core/>